

U SPOMEN ZORE MATIJEVIĆ (1905—1981)

U ovoj tunžoj prilici prisiljeni smo prihvatiti činjenicu da ovaj grad i njegova okolica smrću drugarice Zore Matijević, ostaju bitno osiromašeni za jedno veliko i toplo ljudsko srce u kojemu je bilo ljubavi za sve nas.

Nakon dvadesetodnevne grčevite borbe za život, 19. siječnja 1981. prestalo je kucati u sedamdeset i sedmoj godini života srce, kojemu je osim ljubavi neiscrpan izvor hrabrosti i smjelosti bilo da se bori i napreduje, da se pada, ali da se i dalje — bez obzira na teškoće — ide ka cilju.

A cilj je bio odavno jasan i svjesno odabran: Ukinuti tugu, glad i siromašna djetinjstva, nepravdu bez razlike u podrijetlu, vjeri i svim ostalim obilježjima koja za jedinu istinsku vrijednost — biti i ostati čovjek — nemaju nikakva značenja. Izboriti se za jednaka prava svima da dođu do stup-

nja koji im omogućuju njihove sposobnosti. A Zora, zarana je shvatila da za takve promjene treba vremena i hrabrosti.

Bistra i znatiželjna djevojčica, rođena u Rijeci 15. rujna 1903, od oca Frane radnika i majke Marije domaćice, koji su iz rodnog Podgorja (zaseok Grlići — D. Prizna općina Jablanac), zbog neimaštine oko 1902. odselili u Rijeku.

Unatoč neimaštini, kao nadarenu djevojčicu roditelji su uputili u učiteljsku školu u Kastav, koju je završila 1922. Njeno prvo učiteljsko mjesto bilo je u Podhumu. Dvije godine kasnije, vođena željom da sazna što više, da ide dalje, upisuje se na višu pedagošku školu u Zagreb, na kojoj je diplomirala 1927. hrvatski jezik i povijest.

Kao nastavnica radi najprije u Hreljinu, zatim u Đakovu, Subotici, a 1940. vraća se na Sušak. U svim sredinama, u kojima je boravila, svoj prosvjetiteljski rad ne ograničava samo na djecu nego organizira predavanja za odrasle, osobito za žene.

Nadahnutu naprednom mišlju, pod utjecajem literature i klasika, posebice Gorkog i Krležu, poseže i za marksističkom literaturom i time produbljuje i teorijski učvršćuje svoje uvjerenje o nepravdnosti tadašnjeg društvenog uređenja i potrebu revolucionarnog rada. U NOP se uključuje odmah 1941, a članom KP Jugoslavije postaje godine 1942. I otada pa do posljednjeg atoma snage nije prestajala radom predanog komunista — revolucionara.

Gotovo je neshvatljivo koliko je snage i upornosti bilo u toj ženi, zdravlja narušena glađu, mučenjima u zatvorima i kocentracionom logoru.

Prvi put je Talijani hapse godine 1943. na Sušaku, kad joj pri pretresu nalaze sakriven propagandni materijal. Unatoč stalnom ispitivanju i mučenju, ništa ne odaje. Osim u Rijeci bila je u zatvoru u Uđinama, Bellunu i u logoru u Pollenzi.

Pri kapitulaciji Italije bježi iz logora, javlja se u Okružni komitet KPJ za Primorje, gdje dobiva zadatke. Jedan je od najznačajnijih odlazak u Italiju radi oslobađanja naših zatvorenika. Na jednom od takvih putovanja u Italiju ponovno je hapse i zatvaraju u Bologni.

Na prijevozu iz Bologne u Trst, zajedno sa drugovima s kojima je bila, iskače iz vlaka i odmah nakon toga odlazi u partizane, u Istru, gdje je Oblasni komitet za Istru šalje kao kooptiranog člana Oblasnog NOO-a za Istru na rad u Prosvjetni odjel. Nakon četiri mjeseca po nalogu Oblasnog komiteta odlazi u Trst sa zadatkom organiziranja obavještajnih centara.

Treći put je hapse u listopadu 1944, pa ni tada, nakon silnih mučenja, opet ništa ne odaje. Upućuju je u koncentracioni logor. Drži se hrabro, hrabri i druge, ne predajući se sudbini.

U oslobođenu Jugoslaviju vraća se ljeti 1945. bolesna, iscrpljena, tako da do početka 1946. nije mogla obavljati nikakav posao. Nakon oporavka zapošljava se kao urednik u Glasu Istre, gdje ostaje šest mjeseci, a nakon toga radi jedno vrijeme kao glavni urednik hrvatske emisije na Radio-stanici Rijeka.

Iza toga ponovno se vraća svom životnom opredjeljenju i sve svoje znanje, sposobnosti i ljubav posvećuje najmlađima, kao organizator školstva, kao pokretač škole za roditelje, kao predsjednica društva »Naša djeca«, kao inicijator za organizirano provođenje slobodnog vremena djece i omladine.

Stručno, društveno-politički a nadasve ljudski, ostaje angažirana do trenutka dok je nisu svladali bolest i nemoć, potpomognuti preživjelim teobama kojima je njen život obilovao.

Za svoj predani rad dobila je mnogobrojna priznanja: Orden za hrabrost, Orden bratstva i jedinstva, Orden zasluga za narod, Nagradu grada Rijeke za životno djelo, Orden zasluga za narod sa zlatnom zvijezdom. Uz to dobila je još nešto — ljubav i poštovanje svih generacija što su stasale od rata do danas. Još za života postala je legenda ovoga kraja. Zračila je

radošću, optimizmom, razumijevanjem za svaki ljudski problem. Svojim primjerom pokazala je kakav treba biti čovjek, radnik, komunist i humanista. Više od toga nije nam mogla dati.

I zato dopustite da u ime svih nas najjednostavnije kažem: neka je vječna hvala i slava drugarici Zori Matijević, našoj dragoj nezaboravnoj TETI ZORI.

Slava joj!

U Rijeci, 20. siječnja 1981.

Dušan Šolaja